

Talousrikollisuuden tilannekuva III/2007

Poliisin tietoon tullut talousrikollisuus
Viranomaisyhteistyö talousrikostorjunnassa

Viranomaisyhteistyön kehittämisprojekti

PAKK, KRP, ESLH, VH

Hanke VM0151:00/07/02/2000

TALOUSRIKOLLISUUDEN TILANNEKUVA III/2007	1
1. ESIPUHE	3
2. POLIISIN TUTKINTATILASTOT	4
3. HUOMIOITA TUTKINNASSA OLEVISTA JUTUISTA	9
4. VIRANOMAISYHTEISTYÖN ORGANISOINNISTA	11
4.1. <i>Hollannin CAB ja Irlannin BIBOB</i>	11
<i>CAB - rikoshyötytoimisto (Criminal Assets Bureau)</i>	11
<i>BIBOB - Lahjomattomuuden arvioinnin helpottaminen julkisensektorin päätöksenteossa...</i>	13
4.2. <i>Ruotsin EBM, LUC ja BRÅ</i>	18
<i>EBM – Ekobrottsmyndigheten</i>	18
<i>LUC – Lokalt Underrättelse Centrum</i>	19
<i>BRÅ ja sen julkaisut</i>	21
5. TALOUSRIKOLLISUUTTA KOSKEVIA JULKAISUJA JA ARTIKKELEITA	27
<i>Yhteystietoja</i>	31

1. Esipuhe

Viranomaisyhteistyöstä talousrikostorjunnassa on olemassa monia erilaisia järjestelmiä ja malleja. Tässä raportissa esittelemme lyhyesti muutaman niistä. Tarkastelussa on Irlannin CAB, Hollannin BIBOB sekä Ruotsin EBM, LUC ja lyhyt kuvaus BRÅ:n toiminnasta. Näistä esimerkeistä näemme, että talousrikostorjunta kytketään yhä useammin ja tiiviimmin vakavan järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan yhteyteen. Yhtenä syynä on se, että järjestäytynyt rikollisuus käyttää yhä kasvavassa määrin hyväkseen laillisen liiketoiminnan rakenteita ja kulisseeja.

Pohjoismaissa talousrikosten tekijät on jaoteltu karkeasti kolmeen erityyppiseen kategoriaan. *Ensimmäinen tekijäryhmä* koostuu yhdenmiehen tai muutaman henkilön ja kohtalaisen pienen liikevaihdon yrityksissä toimivista henkilöistä. Tässä ympäristössä tapahtuu määrällisesti suurin osa talousrikoksista, eikä kyse ole kovinkaan suurista summista. *Toinen tekijäryhmä* koostuu henkilöistä, joilla on liikeideana talousrikollisuus. Suunnitelmallisuus ja rikoshyöty ovat tässä ryhmässä jo huomattavasti korkeammalla tasolla. Usein on kyse laillisen ja laittoman liiketoiminnan yhteen nivoutumisesta. *Kolmas tekijäryhmä* on osa rikollisverkostoa ja liiketoiminnan tarkoituksena on talousrikollisuus joko laittoman voiton hankkimiseksi tai jo saatujen voittojen piilottamiseksi. Tällä ryhmällä on usein yhteyksiä muuhun vakavaan rikollisuuteen.

Edellä kuvattuihin tekijäryhmiin kohdistetaan eri tyyppisiä toimenpiteitä. Yksi talousrikostorjunnan viimeaikaisista onnistuneista strategioista on niin sanotun massatalousrikollisuuden käsittelyaikojen lyhentäminen. Kun näiden rikosten läpivirtausta on kyetty parantamaan, on resursseja vapautunut vakavamman rikollisuuden tutkintaan. Toimenpiteitä on kohdistettu eritoten kolmeen osa-alueeseen, joiden kehitys koetaan yhteiskuntaa uhkaaviksi. Näitä ovat vakava monialarikollisuus, jossa on piirteitä järjestäytyneen rikollisuuden ja vakavan talousrikollisuuden yhteistoiminnasta, laajeneva harmaa talous ja finanssimarkkinoiden kansainvälistyminen.

Rikollisjengien suosimien hierarkkisten valtarakenteiden ja talousrikollisten käyttämien verkostojen rinnalla on yleistynyt terrorismista tutumman solurakenteen käyttö talousrikoksissa. Tässä rakenteessa ainoastaan toiminnan kontrolloija tuntee koko kuvion rakenteen, sen sijaan eri soluissa toimivat eivät tiedä toisistaan mitään. Tätä rakennetta esiintyy esimerkiksi rakennusalan harmailla markkinoilla. Pimeää työtä tekevä ei useinkaan tiedä kuuluvansa rikolliseen verkostoon tai olevansa osa järjestäytyneen rikollisuuden toimintaa. Koska pimeä työntekijä on kontrolliviranomaisten suuntaan heikoin lenkki, on solurakenteen tarkoitus suojata toiminnan varsinaista organisoijaa.

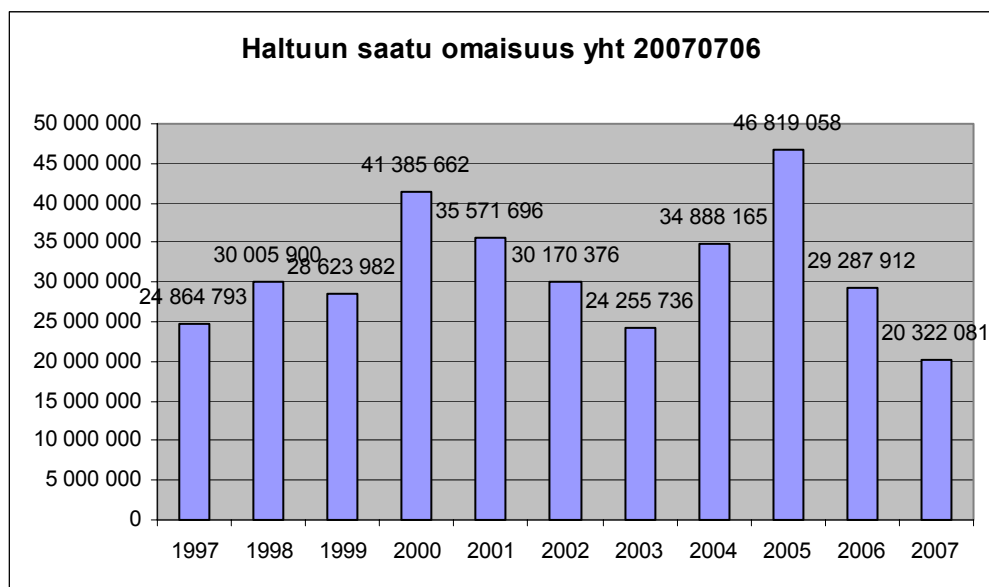
Talousrikollisuuden torjuntastrategioista tärkeimmiksi on toistuvasti mainittu viranomaisyhteistyö ja etenkin yhteistyössä tapahtuvan tiedustelu- ja analyysitoiminnan sekä rikoshyödyn takaisinsaannin kehittäminen. Arviossa Suomen sisäisen turvallisuuden tilasta (2006) on todettu: ”...viranomaisten välistä ja myös poliisin sisäistä yhteistoimintaa on kyettävä kuitenkin merkittävästi tehostamaan, jotta talousrikollisuuden aiheuttamiin haasteisiin voidaan tulevaisuudessa vastata.”

2. Poliisin tutkintatilastot

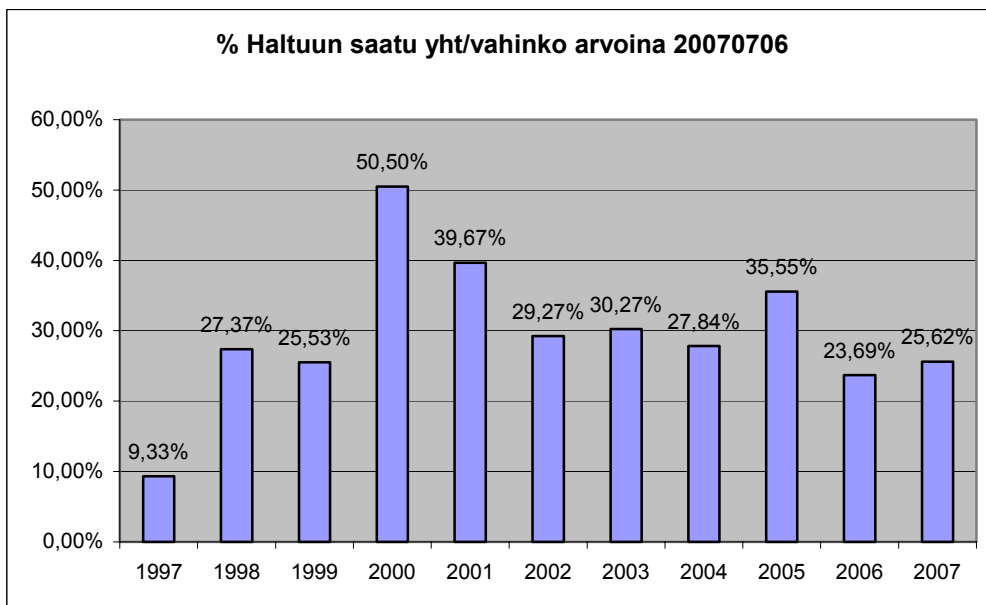
Erja Virta, erikoissuunnittelija, Pakk, Virke

Vuodesta 2003 lähtien on talousrikostutkintaan ja torjuntaan osoitettu lisävaroja ja tunnuslukujen valossa positiivisia tuloksia onkin saatu aikaan. Vuonna 2005 talousrikollisuus oli Sisäasiainministeriön poliisiosaston rikostorjunnan painopistealue ja myös tällöin talousrikostorjunnan tehostamiseen panostettiin lisäresurssein. Vuosille 2006 – 2009 on vahvistettu neljäs talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjuntaohjelma.

Rikoshyödyn takaisinsaantia on pidetty yhtenä tärkeimmistä talousrikollisten toimintaa vaikeuttavista ja talousrikollisuutta ennaltaehkäisevistä keinoista. Vuoden 2006 poliisin haltuun saaman rikoshyödyn määrä oli noin 29,3 miljoonaa euroa. Vuosi 2007 on alkanut rikoshyödyn kannalta reippaasti. Ensimmäisellä neljänneksellä rikoshyötyä on kertynyt jo yli 12 miljoonaa euroa. Heinäkuun alussa luku oli jo runsas 20,3 miljoonaa. Viime vuoden heinäkuun alun vastaava luku oli 11,4 miljoonaa euroa.

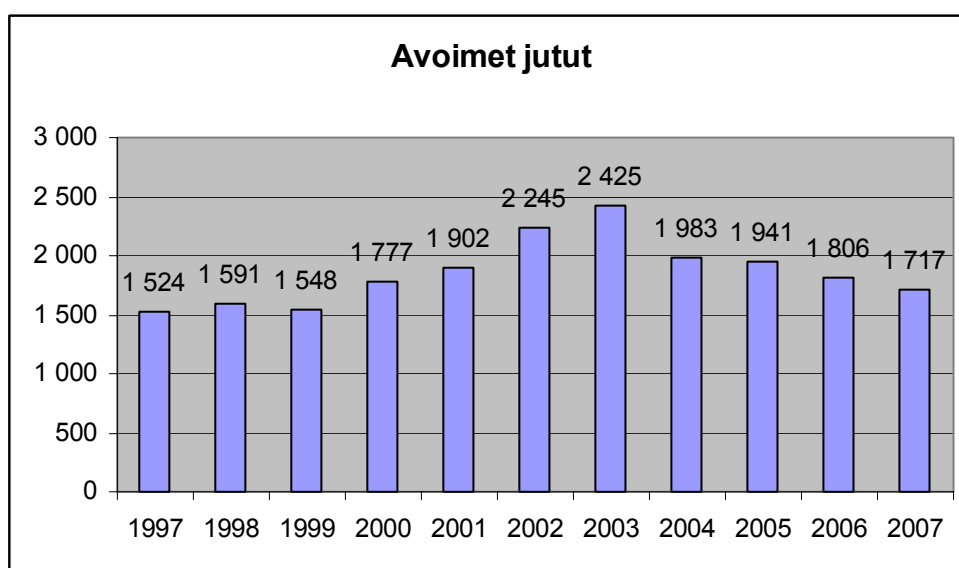

Poliisin tietoon tulevan talousrikollisuuden osuus on arvioiden mukaan noin 10 prosenttia, ja jos harmaa talous otetaan mukaan laskelmiin, noin viisi prosenttia. Poliisin tilastojärjestelmän mukaan tutkinnassa olevien talousrikosten vahingot vuonna 2006 olivat päätettyjen juttujen osalta 123.606.471 euroa ja avoimien juttujen osalta 225.283.060 euroa. Seuraavassa taulukossa kuvattu suhdeluku ”Haltuun saatu omaisuus yhteensä/ päätettyjen juttujen vahinko arvoina” vuodelta 2006 antaa tulokseksi 23,69 prosenttia. Vuoden 2007 puolella välissä prosenttiluku oli 25,62, eli omaisuuden haltuunsaanti oli hieman edellistä vuotta nopeampaa.

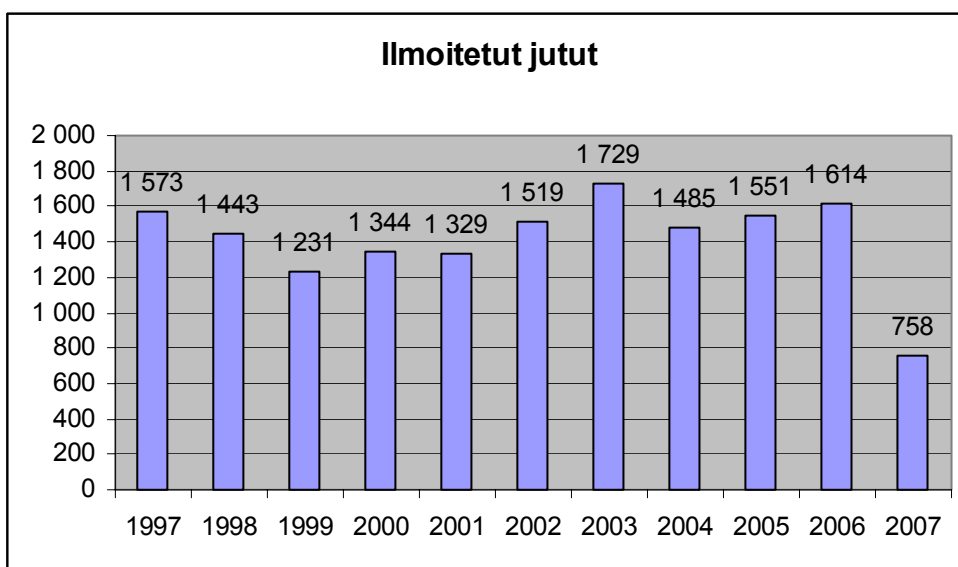

Vuonna 2006 haltuun saadun rikoshyödyn määrä jäi hieman alle viimeisen kymmenen vuoden keskimäärän, joka oli noin 32,4 miljoonaa euroa.

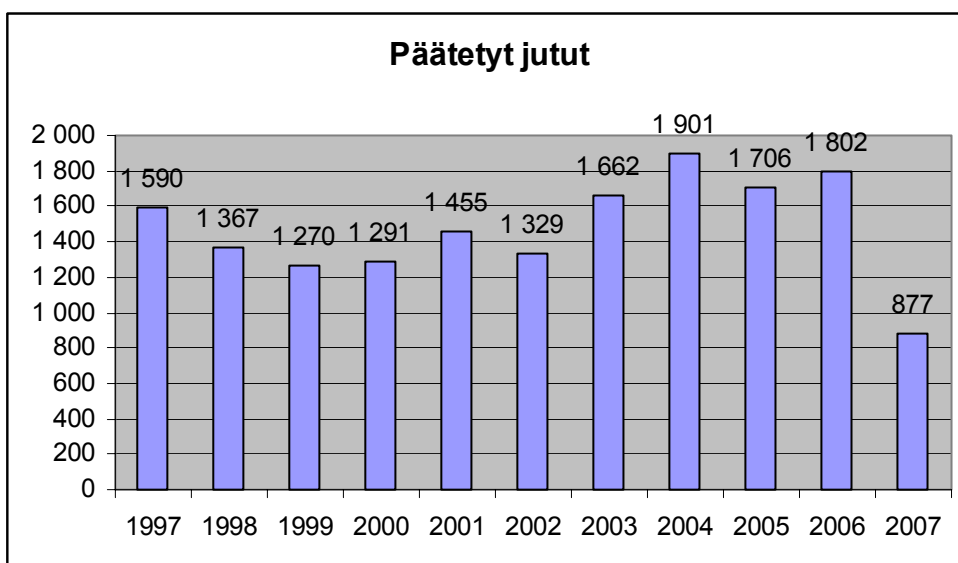
Tutkintatilannetta tarkasteltaessa avoimien talousrikosjuttujen lukumäärä on edelleen jatkanut laskuaan. Tehostamistoimien vaikutukset ovat siis selvästi havaittavissa. Vuoden 2003 tilanteesta (2.425 avointa juttua) avoimet talousrikosjutut ovat vähentyneet siten, että vuoden 2004 lopussa avoimena oli 1.983 talousrikosjuttua ja vuoden 2005 lopulla 1.941 avointa talousrikosjuttua. Vuoden 2006 aikana lukumäärä on edelleen laskenut, ja vuoden lopussa avoimien talousrikosjuttujen määrä oli enää 1.806. Vuoden 2007 ensimmäisen puoliskon lukujen valossa määrä näyttäisi jatkavan laskuaan, heinäkuun alussa avointen juttujen määrä oli 1.717. Viime vuoden vastaava määrä heinäkuun alussa oli runsas 200 juttua suurempi.

Yksi talousrikostutkinnan tehokkuuden mittaamisessa käytetyistä tunnusluvuista on poliisille tulevien ilmoitusten ja poliisin päättämien juttujen välinen suhde. Tähän suhdelukuun vaikuttaa tutkinnan läpivirtauksen ohella muun muassa se, miten sidosviranomaiset ovat panostaneet talousrikostorjuntaan. Vuodesta 2003 poliisille ilmoitettujen talousrikosten määrä on jonkin verran laskenut. Kun samalla ilmoitetut rikokset ovat muuttuneet keskimäärin törkeämmiksi kuin aiemmin, vaikuttaa tämä myös poliisin tutkimien juttujen vakavuusastetta kohottavasti. Vuonna 2006 tuli uusia juttuja tutkintaan jonkin verran enemmän kuin edellisinä vuosina, mutta samalla juttuihin liittyvien rikosten lukumäärä laski hieman. Tämä johtuu osittain siitä, että joissakin rikosnimikkeissä usea lievempi tekemuoto on saatettu korvata yhdellä törkeällä tekemuodolla. Vuoden 2007 ensimmäisen puoliskon poliisille ilmoitettujen talousrikosten määrä näyttäisi pysyneen normaalilla tasollaan. Viime vuoden vastaava lukumäärä oli 790, eli vain 32 juttua tämän vuotista enemmän.

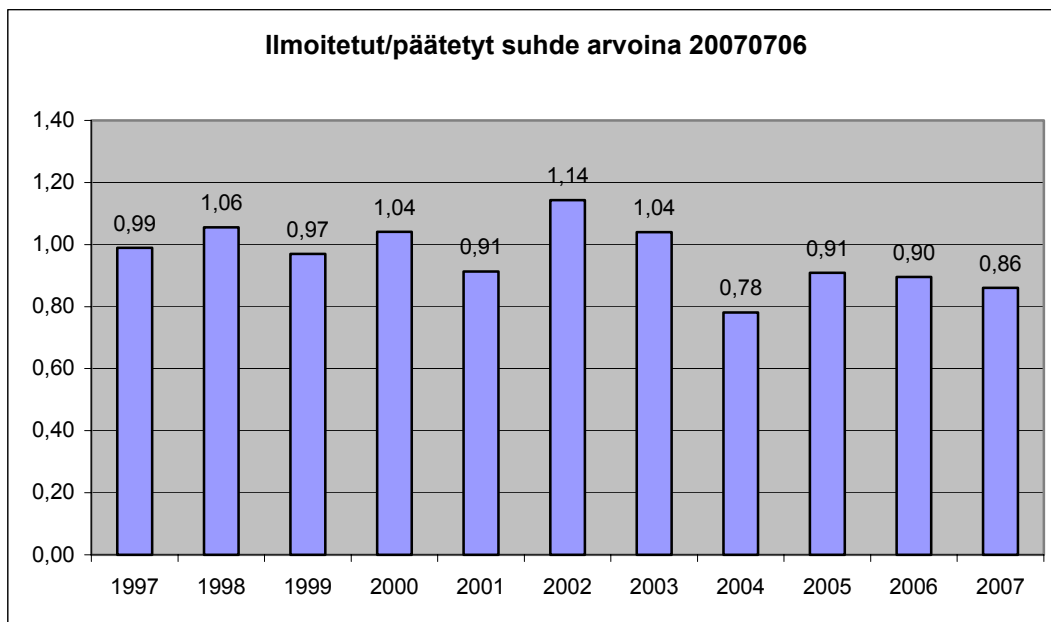

Vuoden 2006 lopussa poliisin tietojärjestelmässä oli päätettyjä talousrikosjuttuja 1.802 kappaletta. Sisäasiainministeriön tietojen mukaan vuoden 2006 jutuissa oli saatu päätökseen noin 5.700 rikosnimikkeen tutkinta, joten keskimääräinen rikosten määrä jutuissa oli runsas kolme.

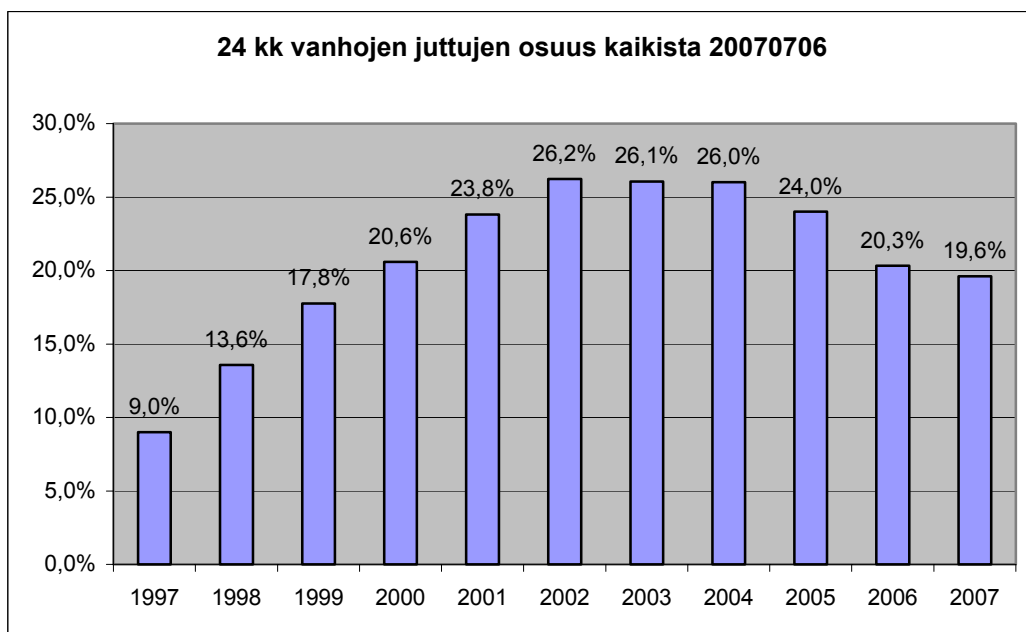

Vuodesta 2004 alkaen poliisi on saanut päätettyä enemmän juttuja kuin se on kirjannut uusia ilmoituksia ja vuoden 2006 aikana suuntaus on jatkunut. Vuoden 2006 aikana poliisi on kirjannut 1.614 uutta talousrikosjuttua ja päättänyt 1.802 juttua. Viimeisen kymmenen vuoden aikana poliisi on päättänyt tätä enemmän juttuja vain vuonna 2004.

Vuoden 2007 ensimmäisellä puoliskolla juttuja oli saatu päätökseen 877, joka oli 34 juttua enemmän kuin edellisen vuoden vastaava luku.

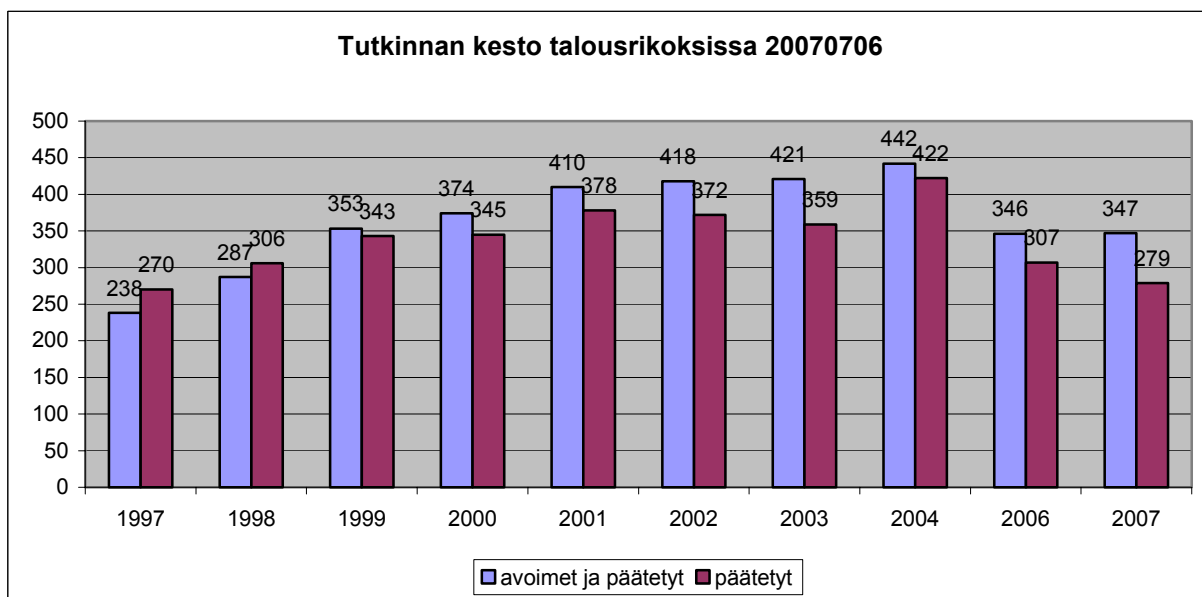

Koko avoinna olevan juttuvarannon pienenemisen ohella on huomattava, että vanhojen juttujen (rikosilmoitus on tehty yli kaksi vuotta sitten) osuus koko juttukannasta on laskenut koko 2000-luvun. Vuoden 2006 lopussa vanhojen juttujen suhteellinen osuus onkin pienin sitten vuoden 2000. Kun samalla suunnataan voimavaroja poliisin omaan paljastavaan toimintaan, voidaan odottaa juttukannan edelleenkin nuorentuvan. Vuoden 2007 ensimmäisellä puoliskolla suuntaus on jatkunut hyvänä.

Talousrikostutkinnan läpivirtausta on pyritty kehittämään, ja viimeisen kahden vuoden aikana tutkinta-ajat ovatkin lyhentyneet. Aiemmissa raporteissa tutkinta-aikaa on kuvattu Polstat-järjestelmän ”tutkinnan kesto keskiarvo” –luvulla, jonka mukaan tutkinta-aika vuoden 2006 lopussa olisi 355 vuorokautta. Kyseistä tunnuslukua ei kuitenkaan voida pitää parhaana kun tarkastellaan sitä painoarvoa, mikä on viime aikoina kohdistettu tutkinta-ajan todelliseen lyhentämiseen. Tämän johdosta tutkinta-aika esitetään tässä tutkintatyötä paremmin kuvaavilla tunnusluvulla ”tutkinnan kesto avoimissa ja päätetyissä jutuissa sekä päätetyissä jutuissa”.

Vuoden 2006 tutkinta-ajat ovat lyhemmät kuin mitä ne ovat 2000-luvun puolella olleet. Vuonna 2006 päätettyjen juttujen tutkinta-ajan mediaani oli 222 ja keskiarvo 307 vuorokautta.

Päätetyissä jutuissa tutkinta-ajat ovat vuoden 2007 ensimmäisellä puoliskolla edelleen hienoisesti laskeneet.

3. Huomioita tutkinnassa olevista jutuista

Matti Kammonen, rikosylikonstaapeli, KRP, Virke

Havaintoja talousrikosasioiden kirjaamisesta Patja-järjestelmään 1.1.2007 - 30.6.2007

Elokuun 15. päivänä tehdyn kyselyn mukaan talousrikoksiksi luokiteltuja rikosilmoituksia oli kirjattu koko maassa 1.1.2007 - 30.6.2007 yhteensä 382 kappaletta. Näistä jutuista tuli oli kirjannut 39 kappaletta ja poliisi 349 kappaletta. Tullin hieman poikkeavasta kirjaustavasta johtuen tarkastelun kohteeksi on otettu ainoastaan poliisin kirjaamat 349 tutkintailmoitusta, joista S-ilmoituksia oli 46 kappaletta ja R-ilmoituksia 303 kappaletta.

S-ILMOITUKSET

Tarkasteluajanjaksona kirjatut S-ilmoitukset on kirjattu Patja-järjestelmässä käytettävien nimikkeiden mukaisesti. Näistä nimikkeistä ei suoraan käy ilmi ilmoitusten sisältämä asia. Paremman kuvan saamiseksi jutut käytiin yksityiskohtaisemmin läpi, ja seuraavassa taulukossa ilmoitukset on pyritty ryhmittelemään ilmoitusten asiasisällön mukaisesti, jolloin lopputulos on seuraava:

• Virka-avut	6 kpl
• Ulkomaan virka-avut	2 kpl
• Kirjanpidon tarkastukset	5 kpl
• Lisätutkintapyynnöt	14 kpl
• Muu tutkinta	11 kpl
• Rihy -koonnit	7 kpl
• Erilliset liiketoimintakieltotutkinnot	1 kpl
• Yhteensä	46 kpl.

Virka-apupyynnöt sisältävät lähinnä toiselle poliisipiirille annettuja virka-apuja, kuten kuulustelupyynnöitä, takavarikoita tai omaisuuden haltuunottoja yms. lähinnä taktiseen tutkintaan liittyviä toimenpiteitä. Ulkomaan virka-avuksi on ryhmitelty vieraan valtion viranomaisten pyynnöstä suoritettuja toimenpiteitä. Kirjanpidon tarkastukset sisältävät toisen poliisipiirin pyynnöstä tehdyn talousrikostutkintaan liittyvät kirjanpidon tarkastukset. Lisätutkintapyynnöt sisältävät pääosin syyttäjien pyytämät lisätutkintatoimenpiteet jo tehtyihin esitutkintapöytäkirjoihin. Rihy -koonnit käsittävät Rihy -ryhmien jollakin aikavälillä tekemiä toimenpiteitä. Kohtaan ”muu tutkinta” sisältyy lähinnä sellaisten juttujen kirjaukset, joissa rikosnimikettä eikä ehkä tutkintakynnyksen ylittymistäkään ole kirjausvaiheessa voitu määritellä. Erilliset liiketoimintakiellot -kohdassa on sellaiset tutkinnot, joissa on tutkittu liiketoimintakielttoon määräämisen edellytyksiä erillisenä asiana eikä jonkun muun tutkintailmoituksen yhteydessä.

R-ILMOITUKSET

Talousrikosjuttuiksi kirjattuja R-ilmoituksia on puolivuotiskaudella kirjattu yhteensä siis 303 kappaletta eikä niiden sisältämiä talousrikostutkinnalle tyypillisiä rikosnimikkeitä tässä yhteydessä ole syytä tarkemmin selvittää. Mitään erityistä rikosnimikkeisiin tai tekotapoihin liittyvää ei tässä massassa ole havaittavissa.

Nykyisin käytössä olevaa talousrikoksen määritelmää ei voida pitää yksiselitteisenä ja ilmeisesti tästä johtuen myös talousrikokseksi luokittelukin sisältää edelleen ongelmakohtia. Puolivuotiskauden tutkintailmoitukset sisälsivät 35 sellaista kirjausta ja luokittelua, jotka valtaosiltaan voidaan kyseenalaistaa tai ainakin valtaosasta niistä oli vaikea löytää talousrikosluokittelun kriteerejä etenkin elinkeino- tai liiketoimintakytköksen osalta. Nämä jutut on pyritty ryhmittelemään alla olevaan taulukkoon selostusosan asiasisällön perusteella niin, että ne antaisivat nopean yleiskäsityksen juttujen luonteesta:

• Yksityishenkilöiden sosiaalitukiin liittyvät petokset
(väärin tietojen antaminen Kelalle tai sosiaaliviranomaisille)	6 kpl
• Yksityishenkilöiden tekemät veropetokset
henkilökohtaisessa verotuksessa	4 kpl
• Yksityishenkilöihin kohdistuneet tai heidän tekemänsä
petokset, maksuvälinepetokset ja kavallukset	12 kpl
• Velallisen petokset yksityishenkilöön kohdistuvassa
ulosottomenettelyssä	3 kpl
• Ympäristörikokset	6 kpl
• Murto päiväkotiin	1 kpl
• Muut	3 kpl

Talousrikokseksi luokittelu voidaan siis kyseenalaistaa hieman yli 10 %:ssa tarkastelujakson jutuissa. Vastaava noin vuoden takainen luku oli noin 30 %:a (Ks Talousrikollisuuden tilannekuva III/2006). Selkeää parannusta näyttää siis tapahtuneen. Juttujen lähempi tarkastelu osoittaa lisäksi, että nämä kyseenalaiset luokittelut on tehty pääosin sellaisissa tutkintayksiköissä, joissa ei ole päätoimista tai välttämättä edes osa-aikaista talousrikostutkintaa. Luokittelutilanteen parantaminen tästä edelleen vaatisi todennäköisesti suhteettoman suuria ponnistuksia saavutettavaan hyötyyn nähden. Tämä noin 10 prosentin luokittelujen virhemarginaali on kuitenkin hyvä muistaa tarkasteltaessa juttumääriä pelkästään ilmoitusten lukumäärän perusteella.

Erityinen ongelmakohta näyttävät olevan erilaiset ympäristöön kohdistuvat rikokset. Joissain tapauksissa niiden voidaan katsoa kiinteästi liittyvän elinkeinotoimintaan ja etenkin silloin, kun ne liittyvät kauppamerenkulkuun. Toisaalta taas jokainen öljyvana merellä tai roskakasan löytyminen maastosta ei välttämättä ole talousrikokseksi luokiteltava teko.

R-ilmoituksista noin 50 kpl näyttivät kiinteästi liittyvän jo aiemmin tutkittavana oleviin asiakokonaisuuksiin, jotka pöytäkirjateknisistä syistä ovat kirjautuneet järjestelmään uusina tutkintailmoituksina. Edellä olevan perusteella voidaan vetää sellainen varovainen johtopäätös, että uusia juttukokonaisuuksia poliisin tutkittavaksi on vuoden 2007 ensimmäisellä vuosipuoliskolla tullut noin 200 kappaletta.

4. Viranomaisyhteistyön organisoinnista

4.1. Hollannin CAB ja Irlannin BIBOB¹

Tässä kirjoituksessa tarkastellaan järjestäytyneen rikollisuuden ja talousrikollisuuden oikeudellisia torjuntamekanismeja Hollannissa ja Irlannissa. Tarkastelun lähtökohtana on ajatus, että yksi viranomainen tai sektori yhteiskunnasta ei voi olla kokonaisvastuussa vakavan rikollisuuden torjunnasta, vaan tehokkaaseen torjuntaan tarvitaan useiden viranomaisten ja sektoreiden välistä yhteistyötä. Yhteistyön tavoitteena on yhdistää erilaisia tietolähteitä ja luoda joustoja viranomaiskäytäntöihin, jotta tuloksena voisi olla tehokas ja muuntautumiskykyinen järjestäytyneen rikollisuuden torjuntakoneisto. Molemmissa maissa asiaan on paneuduttu jo pitkään ja torjuntaa edesauttavat lakipaketit ovat olleet voimassa kymmenisen vuotta.

CAB - rikoshyötytoimisto (Criminal Assets Bureau)

Taustaa

Irlannin rikoshyötytoimisto eli Criminal Assets Bureau (CAB) perustettiin valvomaan rikoshyödyn konfiskoimista edesauttavaa lakia (The Proceeds of Crime Act) lokakuussa 1996 valtiovarainministeriön toimesta. Irlannin CAB toimiston tehtävänä on olla tutkiva viranomainen ja se on perustettu nimenomaan torjumaan maan järjestäytyneen rikollisuuden ongelmaa sekä konfiskoimaan rikollisuudella rikastuneiden ”kummisetien” omaisuutta.

Toimiston perustaminen sai alkusysäyksen samana vuonna sattuneista raaoista murhista: pankkiryöstöä tutkivat etsivät sekä rikollisuutta tutkiva toimittaja ammuttiin keskellä päivää yleisillä paikoilla. Rikollisuuden raakuus ja röyhkeys aiheutti tuohtumusta ja asialle päätettiin tehdä jotakin. CAB-toimiston toimivaltuudet säädettiin uudella rikoshyödyn konfiskoimista edistävällä lakipaketilla. Lait valmisteltiin, säädettiin ja saatettiin voimaan nopeasti murhien jälkeen. Lakipaketin valmistelua, säätämistä ja voimaansaattamista edesauttoi poliittinen yksimielisyys järjestäytyneen rikollisuuden ongelmasta ja poliittisesta vastuusta sen nujertamiseksi. Lakipaketin valmistelu vei vain nelisen viikkoa ja lait hyväksyttiin parlamentissa 10 tunnin maratonsessiossa. Lait astuivat voimaan (15.10.1996) noin kolmen kuukauden päästä niiden hyväksymisestä.

Toimisto on tutkiva viranomainen, joka käyttää jokaisen toimintaan osallistuvan viranomaisen vahvuuksia tutkia oman alueensa rikoksia ja väärinkäytöksiä. Toimisto voi pidättää, antaa pidätysmääräyksiä, tehdä koti- ja yritysetsintöjä, luokitella, tiedustella yms. Lähtökohtaisesti toiminta on sidottu Irlantiin, mutta myös Irlannin rajat ylittävään ja siihen liittyvään ulkomaiseen vakavaan rikollisuuteen puututaan rikoksia ja rahoituskanavia tutkittaessa.

Tutkinnassa hyödynnetään yhteiskunnan eri osa-alueiden ammattilaisia (poliisi, tulli, veroviranomaiset, sosiaalietuuksista vastaavat viranomaiset, yms.) jotka tutkivat oman alueensa mahdollisia väärinkäytöksiä ja kytköksiä rikollisuuteen. Yksittäisistä toimenpiteistä tutkinnassa vastaavat ne, jonka asiantuntemus on parhain, eli esim. lakimiehet, tilintarkastajat,

¹ Kirjoitus on koostettu Virke-projektin Euroopan Kriminapolitiikan Instituutilta (HEUNI) tilaamasta selvityksestä

rikostutkijat. Toiminnan tarkoituksena on saattaa yhteen usean eri alueen erikoisosaamista ja sen avulla jäljittää esim. veroparatiisien, ulkomaisten talletusten ja omistussuhteiden takana oleva taloudellinen hyöty, joka on ansaittu rikoksia tekemällä Irlannissa.

Lainsäädäntö

Lakipaketti koostuu kuudesta laista: 1) The Courts bill, 2) the Criminal Justice (Miscellaneous Provisions) bill, 3) the Proceed of Crime bill, 4) the Criminal Justice (Drug Trafficking) bill, the Disclosure of Certain Information for Taxation and other Purposes bill and the Criminal Assets Bureau bill. Lakipaketin tarkoitus on auttaa viranomaisia vakavan rikollisuuden tutkinnassa ja etenkin huumरिकollisuuden torjunnassa.

Laki määrittelee toimiston tehtävät seuraavalla tavalla:

- 1) Identifioida sellaisia henkilöitä joiden varallisuus on suoraan tai epäsuorasti rikollisen toiminnan seurausta. Laki suo mahdollisuudet kiistää ja evätä henkilöiden rikollisen omaisuuden hallinta. Omaisuuden konfiskointi, käytön esto sekä suora tai epäsuora epäilty käyttö on poliisiasia (Garda).
- 2) Taata ja varmistaa se, että rikoshyöty ja mahdollinen sellainen on verotettavissa ja järjestelmän alaisuudessa, mikä on veroviranomaisten erikoisalaa ja vastuulla.
- 3) Sosiaaliturvan väärinkäytösten estäminen sekä niiden rikollista uraa tukevien vaikutusten poistaminen on taas sosiaaliviranomaisten vastuualuetta.

Laki (The Proceeds of Crime Act 1996) antaa Irlannin Korkeimmalle Oikeudelle mahdollisuuden jäädyttää ja takavarikoida omaisuutta mikä kaiken todennäköisyyden mukaan on rikoshyötyä. Ero aikaisempaan lainsäädäntöön on, että oikeus voi tehdä päätöksen ilman, että henkilöä koskevaa rikosasiaa käsitellään oikeudessa tai että omaisuutta hallinnoiva henkilö on tuomittu rikoksesta. Lakia voidaan soveltaa aina kun on epäily rikoshyödyllä hankitusta omaisuudesta. Lain soveltamista oikeudelta pyytää rikoshyötytoimiston päällikkö (Chief Bureau Officer of the Criminal Assets Bureau) joka on toiminnasta vastaava vanhempi poliisi.

Organisaatio ja käytännön toiminta

CAB-toimistossa työskenteli tämän tekstin laatimishetkellä 52 henkilöä ja vain kahden henkilöllisyys on yleisessä tiedossa. Toimistosta tiedetään nimeltä vain sen johtaja ja juristi. Toimiston muu henkilövahvuus jakaantuu seuraavalla tavalla: Poliiseja on 29, veroasioihin perehtyneitä virkamiehiä on yhdeksän ja sosiaalietuuksiin perehtyneitä virkamiehiä on neljä, avustavaa ja teknistä henkilökuntaa on kahdeksan henkilöä. Toimiston henkilökunta esiintyy nimettömänä toimiston viedessä asian oikeuteen, pidätys- ja kotietsintämääräyksiä yms. antaessaan asiakirjat allekirjoitetaan Criminal Assets Bureaua nimellä. Verovaatimukset on allekirjoitettu julkisuudessa tunnettujen toimiston virkamiesten nimissä, jotka on nimitetty myös verottajan edustajaksi. Tällainen kiepaus on tehty, jotta tutkintaa tekevien veroviranomaisten ei tarvitse paljastaa henkilöllisyyttään ja joutua mahdollisesti perheineen rikollisten koston kohteeksi.

Uuden lakipaketin ja perustetun CAB-toimiston myötä viranomaisten työ menee huomattavasti pidemmälle kuin perinteisessä rikoshyödyn konfiskoimisessa on päästy yksittäisten viranomaisten työssä ja vanhojen säädösten avulla. Rikoshyötytoimisto on usean eri viranomaisen (poliisi, veroviranomainen ja sosiaalipuoli) muodostama yksi viranomainen.

Uuden viranomaisen päätehtävä ja ensisijainen tarkoitus on edesauttaa rikoshyödyn takaisinsaamisessa ja ennalta ehkäistä yhteiskunnan tarjoamien etuuksien väärinkäyttöä. Arkityössään toimiston työntekijät edustavat alkuperäistä työnantajaansa tiimin työskentelyssä. Tämä edellyttää ja ylläpitää läheistä yhteistyötä emo-organisaatioiden (tullin, verottajan ja sosiaalietuuksista päättävien viranomaisten) sekä poliisin puolelta relevanttien Gardan yksiköiden (huumepoliisi, rikostutkijat ja talousrikostutkijat) kanssa.

Toimiston aloittaessa toimintansa sen johto muodostettiin kolmesta erilaisesta henkilöstä: 1) talousrikollisuuden tutkintaan erikoistunut analyttinen hallintohenkilö, 2) vahvan kenttätötaustan ja erityisesti järjestäytyneen rikollisuuden rikosten tutkinnassa kauan ollut sekä kontaktit rikollisiin omaava henkilö, 3) taitava juristi joka tuntee järjestäytyntä ja talousrikollisuutta säätelevän lainsäädännön ja valmisteli suuressa määrin CAB- lakipaketin.

Toimiston käytännön työ on järjestetty niin, että toimiston väki työskentelee tiimeissä. Jokainen tiimi koostuu kaikkien tutkintaan osallistuvien viranomaisten (poliisi, verottaja, tulli ja sosiaaliviranomainen) edustajista. Toiminta-ajatuksena on, että yksi tiimi keskittyy aina yhteen rikollisporukkaan ja työssä vaadittavaa yhteistyötä ja ryhmähengen muodostumista edesautetaan työskentelemällä samoissa tiloissa. Alussa erilaiset työskentelytavat ja epäluottamus toisten viranomaisten työhön hankaloittivat tiimin työskentelyä, mutta aikaa myöten tiimit ovat hitsautuneet yhteen ja toiminta yhdenmukaistunut. Toimiston johto pitää viikkopalaverit jokaisen tiimin kanssa ja koko toimiston väki kokoontuu yhteen keskustelemaan tapauksistaan säännöllisin väliajoin.

Tutkinnan käynnistävä impulssi rikollisjoukkion ja sen tekemän rikosvyyhdin selvittämiseksi on vahva oletamus siitä, että omaisuutta voidaan löytää ja siihen liittyy rikollisuutta. Mikäli asian oletetaan näin olevan, niin jokin tiimeistä ottaa asian tutkittavakseen.

BIBOB - Lahjomattomuuden arvioinnin helpottaminen julkisensektorin päätöksenteossa

(Bevordering Integere Besluitvorming Openbaar Bestuur facilitation of integrity assessments by public administration)

Taustaa

Hollannissa on kiinnitetty huomiota järjestäytyneen rikollisuuden tapaan käyttää yhteiskunnan laillista rakennetta hyväkseen ja analysoitu rikollisten lailliseen yhteiskuntaan tunkeutumisen kanavia ja toimintatapoja. Järjestäytynyt rikollisuus häiritsee markkinoita ja kilpailua bulvaanien ja väkivallan pelotteen avulla. Liiketoimintaan osallistuminen on tärkeä osa rahanpesua ja liiketoiminta itsessään luo taas uusia ansaintamahdollisuuksia. Erityistä huomiota on kiinnitetty viranomaisiin ja näiden rooliin yritystoimintaa säätelevänä tekijänä. Kunnallisten palvelujen epätarkka käsittely ja tehottomat säännöt aiheuttivat ympäröivää hallintoa ja ristiriitaa säännösten ja lausuntojen välille, mistä rikolliset organisaatiot hyötyivät. Sisäisten toimintatapojen epäonnistuminen, epäasiallisen käytöksen sietäminen ja selvien standardien puuttuminen voisi osaltaan luoda järjestäytyntä rikollisuutta. Tämä on varsin todennäköistä silloin kun järjestäytynyt rikollisuus vaikuttaa hallintoviranomaisten päätöksentekoon uhkailulla ja soluttautumalla. Lisäksi hallintoviranomaisilla ei ole tietoa järjestäytyneestä rikollisuudesta, vaan sellainen tieto on poliisin tietokannoissa. Eräässä

raportissa todettiin tämän aiheuttavan sen, että lupaa hakevan ”todellinen” rikollinen tausta ja nykyiset aktiviteetit eivät ole lupaviranomaisen hallussa, vaan hakemus käsitellään julkisista sopimuksista tai kunnallisten palvelujen kilpailutuksesta autuaan tietämättömänä, koska tietosuoja estää saamasta tietoja poliisilta.

Hollantilaisen BIBOB -lain esikuvat löytyvät Italialaisesta antimafia-lainsäädännöstä ja U.S.A:n RICO -lainsäädännöstä. Hollantilaiseen järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan New Yorkin toimintamalli tuli sen tuloksellisuuden perusteella. Mallia esiteltiin hollantilais-amerikkalaisessa järjestäytyneen rikollisuuden tutkijoiden konferenssissa vuonna 1990.

Vuosia myöhemmin kesäkuun 18 päivä 2002 Hollannin parlamentti hyväksyi BIBOB- lain. Laki tuli voimaan vuoden 2003 puolelsvälissä. Lakitekstissä sanotaan, että ”Lain tarkoituksena on helpottaa julkisen sektorin viranomaista kieltäytyä antamasta tai peruuttaa lupia ja etuuksia tai sulkea tarjokkaita pois tarjouskilpailussa.”

Lain säätämisen jälkeen perustettiin BIBOB -toimisto joka hallinnollisen viranomaisen pyynnöstä arvioi tullaanko lupaa, etuutta tai julkista sopimusta väärinkäyttämään rikollisessa toiminnassa. Koska BIBOB -toimistolla on pääsy arkaluonteiseen tietoon, ei se voi aloittaa tutkintaa omasta aloitteestaan, vaan tutkinta aloitetaan aina etuutta tai lupaa myöntävän viranomaisen pyynnöstä.

Tutkinta alkaa hakijan hakemuslomakkeen tietojen tarkastamisella. Seuraavaksi tietoja tarkennetaan muilla julkisilla tiedoilla, ja myöhemmin tietoja täydennetään suljettujen tietokantojen tiedoilla. BIBOB -toimistolla on pääsy poliisin ja verottajan tietokantoihin. Salaista tietoa voidaan käyttää vain tukemaan julkista tietoa, eikä sitä voida sisällyttää lopulliseen neuvoa antavaan raporttiin. Salaista tietoa ei voida myöskään vaihtaa tai antaa tiedoksi viranomaisten välillä. BIBOB -toimisto säilyttää keräämiään tietoja omassa tietokannassaan enintään kaksi vuotta.

BIBOBin tietokanta on suojattu vain viraston omaan käyttöön ja tämä on aiheuttanut ongelmia mm. tietoja luovuttavan poliisin kanssa, koska tämä mielellään tarkastelisi myös yhdistettyä tietokantaa.

Tietojen tarkastelu etenee seuraavasti:

- 1) hakijan itsensä (luonnollinen tai oikeushenkilön) antamat tiedot tarkistetaan,
- 2) hakijaan suoraan liittyvät henkilöt ja
- 3) henkilöihin mahdollisesti liittyvät ei luotettavat henkilöt ja rikokset.

Tutkinnan aikana toimisto voi pyytää hakijaa täydentämään hakemukseen liittyviä tietoja. Tutkinnassa pyritään täydentämään tietoaaukkoja ja sen tulisi olla valmis neljässä viikossa, minkä ajaksi asiaan liittyvät hallinnolliset päätökset on lykätty. Ongelmallisissa tapauksissa käsittelyaikaa voidaan jatkaa toisella neljän viikon jaksolla. Varsinkin ulkomaisten yritysten seulonnassa lisäaika on tarpeen.

Seulonta päättyy kirjalliseen neuvoa antavaan raporttiin sitä pyytäneelle viranomaiselle. Lupia tai etuutta antava tai peruva viranomainen saa perusteita kahden erilaisen tilanteen varalle:

- 1) jos hakija on tehnyt rikoksen saadakseen luvan tai etuuden,
- 2) lupaa tai etuutta tullaan väärinkäyttämään rikollisella tavalla.

Neuvossa toimisto ilmaisee tilanteen olosuhteet: onko julkisten mahdollisuuksien väärinkäytön riski rikoksen tekemiseen tai rikoksella ansaitun rahan kierrättämiseen *erittäin suuri, suuri tai vähäinen* ja se on voimassa kaksi vuotta. BIBOB -toimiston ennakoarviointi ei ole viranomaista sitova. Lupaviranomainen voi myöntää tai olla myöntämättä lupaa tai etuutta BIBOB lausunnosta huolimatta käyttäen itsenäisesti omaa harkintavaltaansa.

Laki asettaa BIBOB -toimiston keskusyksikön oikeusministeriön alaisuuteen ja virasto voi raportoida suoraan ministerille. Toimistossa on töissä kaksi kokenutta analyytikkoa, kuusi tutkijaa ja kaksi tutkimusavustajaa, sekä kaksi henkilöä hoitamassa toimiston päivittäisiä hallinnollisia rutiineja.

Ensimmäisten kahden toimintavuotensa aikana toimisto on antanut 103 lausuntoa henkilöiden mahdollisista esteellisyyksistä saada hakemaansa hallinnollista lupaa. Ensimmäisenä vuotena BIBOB -toimistolta pyydettiin 29 lausuntoa. Lausuntoja on pyydetty lähinnä hotelli- ja ravintola-alalta, mukaan lukien bordellit. Haavoittuvimpia luvanvaraisia aloja ovat kuljetus-, jätehuolto-, hotelli- ja ravintola-alat sekä bordelli ja kahvilabisnes. BIBOB -lain perusteella seulontaa voidaan käyttää vain sellaisilla aloilla, joilla on merkittävää taloudellista sekä sosiaalista merkitystä ja ne voivat houkuttaa rikollisia osallistumaan toimintaan. Lisäksi BIBOB -laissa mainitaan rakennus- ja ympäristöala sekä informaatio ja viestintäaloilla. Huomattavaa on, että BIBOB -laki ei rajoita seulontaa vain näille aloille, kun tarvetta on ja sen oletetaan hyödyntävän rikollisen toiminnan estämisessä.

Olennaista BIBOB -lain käytössä on julkisten tahojen valmennus ja tiedottaminen lain antamista mahdollisuuksista. Tutkimusavun lisäksi BIBOB- toimisto on laillisesti velvoitettu informoimaan toimivia viranomaisia BIBOB -lain tarkoituksesta ja käytöstä.

Ennen kuin viranomaiset käyttävät BIBOB- instrumenttia heidän tulisi käyttää muita tarjolla olevia vaihtoehtoja. Vain silloin kun näiden tietojen perusteella ei pystytä tekemään ratkaisua, saadaan tehdä BIBOB- hakemus.

Hallintoviranomaisten tulisi olla tietoisia seuraavista asioista antaessaan BIBOB toimistolle seulontatehtävän:

- 1) itse hakemus,
- 2) hakija,
- 3) yhtiön rakenne,
- 4) yhtiön organisaatio ja
- 5) yhtiön taloudellinen rakenne (Visser 2005).

BIBOB- prosessissa julkisella syyttäjällä on kaksiosainen rooli. Ensinnäkin syyttäjät tukevat ennalta estävää seulontaa koska heitä voidaan käyttää tietolähteenä seulonnassa. Toisekseen koska syyttäjillä on paljon arkaluontoista tietoa ja näkemys siitä he voivat antaa hallintoviranomaiselle (esim. kaupunginjohtajalle) vinkin tarkistuttaa etuutta tai lupaa hakevien henkilöiden tietoja BIBOB -toimistolla.

Syyttäjä myös kontrolloi rikosoikeudellista prosessia ja käy läpi kaikki hallintoviranomaiselle menevät BIBOB -lausunnot ennen niiden tiedoksi saattamista hallintoviranomaiselle. Syyttäjän tehtävänä on päättää voiko tieto vahingoittaa rikosoikeudellista prosessia. Syyttäjä voi päättää, että olemassa olevaa tietoa ei voida käyttää BIBOB -arvioinnissa, jos sitä tullaan myöhemmin käyttämään oikeuden rikoskäsitelyssä. Joissakin tapauksissa BIBOB -toimisto on antanut

positiivisen neuvon, jos asian negatiiviseksi osoittavaa tietoa ei ole voitu käyttää, koska asian tutkinta on kesken jossakin viranomaisessa (poliisi).

Hallinnollisena viranomaisena BIBOB- toimisto ei voi vastaanottaa tietoja muiden maiden poliiseilta. Pyynnöstä ulkomaisia verotuloja koskeva tieto voidaan saada valtionvarainministeriön avulla. Avomien ulkomaisten tietolähteiden käyttöä ei ole rajoitettu.

Voidakseen käyttää BIBOBia julkisten tahojen tulee tehdä (organisatorisia ja menettelytapa-) valmisteluja organisaatioissaan. Kunnan tulee sopeuttaa paikallinen yhteistyö niin, että poliisi ja oikeus voivat helposti ja tehokkaasti toteuttaa ja omaksua instrumentit. Lausunnon hakeminen on rajoitettua kahdella tavalla. Ensijainen tarkoitus on rajoittaa lisensejä, urakkatarjouksia ja tukiaisia. Toisekseen instrumenttia voidaan käyttää vain tietyillä laillisilla sektoreilla. Lisenssien osalta järjestelmä koskee vain hotelli- ja ravitsemusala, rakennusala, tavaroiden ja ihmisten kuljettamista, seksiteollisuutta, kahviloita, jätteiden käsittelyä, taloyhtiöitä (huoneistojen myymistä) ja niin kutsuttua oopiumlupaa. Oopiumlupa mahdollistaa opiaattien kuljettamisen ja hallussapidon lääketieteellisissä tarkoituksissa. Urakkatarjousten osalta laki koskee rakennusteollisuutta, ympäristöalaa sekä informaatio- ja viestintäteknologiaa.

BIBOBn ja muiden seulontamenetelmien yhteydessä on keskusteltu paljon yksityisyyden suojasta. Vaikka BIBOB- laki yksitulkintaisesti käsittelee yksityisyysasioita, jotkut pitävät lakia liian pitkänä askeleena ottaen huomioon subsidiariteettiperiaatteen (Article 8 ECHR (NJCM 2001, Van Stratum and Van de Pol 1999)). Ongelmallista on myös toisten maiden tietojen luotettavuus, sekä se missä määrin voidaan luottaa poliisitietojen vahvistamattomiin epäilyihin anomusprosessissa.

Luonnollisten ja laillisten persoonien valvonta

Ehkäisevän valvonnan yhtiöiden jaottelu (PTV) toimiston lahjomattomuusosasto (AIB) ja laillisten henkilöiden sertifikaattien jaottelun keskusorganisaatio ”hyvä toimeenpano” (COVOG) ovat hallinnollisten asioiden johtokunnan osastoja. Molemmat toimielimet osallistuvat luonnollisten ja laillisten henkilöiden rehellisyysarviointeihin. PTV-osasto keskittyy ennalta estävään yritysten valvontaan kun taas COVOG -valvonta on enemmän jälkikäteistä. PTV on kytketty yksityisten ja julkisten yritysten väärinkäytösten ehkäisyyn.

Oikeudellisten tietojen asetuksen astuessa voimaan 2003, COVOG voi antaa käytöstä koskevan sertifikaatin luonnollisille ja oikeudellisille henkilöille. Nämä henkilöt voivat käyttää näitä lausuntoja osoittamaan sen, että mitään rikollista aineistoa ei löytynyt tutkinnassa.

Tieto käsittää perustetun yhtiön yksilöidyt tiedot. Lisäksi tietoa muokataan niin, että se sisältää tiedon luonnollisista ja laillisista henkilöistä jotka ovat mukana yhtiön perustamisessa. Kaikki konkurssit ja tuomioistuinten ilmoittamat maksujen lykkäykset sisällytetään myös tietoihin. Tietoa voidaan saada esimerkiksi seuraavista lähteistä:

- 1) henkilötiedustelun tuloksista voidaan saada sertifikaatti ilman vastustusta,
- 2) kaupparekisterin tiedostojen avulla voidaan toteuttaa torjuvaa valvontaa,
- 3) julkiset lakisääteiset rekisterit,
- 4) julkinen informaatio,
- 5) keskeiset oikeudelliset asiakirjat,
- 6) Työnantajien vakuutusinstituutin täytäntöönpanot,

- 7) kansallisen veroviraston asiakirjat,
- 8) poliisirekistereiden tiedot,
- 9) Hollannin kilpailuviranomaisten tiedot,
- 10) muiden taloudellisten tutkivien ja poliisin tiedot

BIBOB ja käytännön ongelmat

Hollannissa järjestäytynyt rikollisuus toimii laittomien aineiden ja palveluiden välityksessä paljolti yhteiskunnan laillisen järjestelmän ulkopuolella. Sen vuoksi laki laajentaa pääsyä oikeudelliseen, taloudelliseen ja poliisi-informaatioon, mikä antaa mahdollisuuden olla myöntämättä lisensejä tai etuuksia. Koska tarjousviranomaiset ovat sidoksissa eurooppalaiseen standardiin tarjouksissa, laki ei luo uusia perusteita hylätä julkisia tarjouksia. BIBOBin avulla julkiset viranomaiset voivat vahvistaa kieltävän vastauksen toimeenpanoa eurooppalaiseen standardiin yhteensopivalla tavalla.

Tiedon käyttäminen BIBOB -lausunnoissa on ollut myös ongelmallista. Joskus onkin parempi olla tietämättä suullista, kirjallista tai viranomaisten välistä tietoa, mikäli sitä ei voida käyttää itse BIBOB -lausunnon asianosaiselle julkisissa perusteluissa.

BIBOB -toimistolla on ollut vaikeuksia saada tietoja ulkomailta koska ulkomaiset viranomaiset eivät aina ole yhteistyöhaluisia ja Hollannissa järjestelmä on keskitetty toimimaan syyttäjän kautta mikä lisää viranomaisten keskinäistä tiedonvaihtoa. Tiedonvaihto-ongelma muiden maiden kanssa vaikeuttaa Hollantiin asettuvien ulkomaisten yritysten omistuksen ja rahoituksen arvioimista.

BIBOB arviointi

BIBOB toimiston käynnistyminen vuonna 2003 ei sujunut ilman ongelmia. Hallintoviranomaiset olivat monella tapaa tietämättömiä siitä, mitä BIBOB- laki pitää sisällään ja miten se toimii sekä auttaa hallintopäätöksissä. Noin puolet virastoista ei työskennellyt BIBOB -lakia hyödyntäen.

Asiantuntijat ovat vähemmän optimistisia BIBOB -lain vaikutuksista mainittujen alojen rikollisen toiminnan vähentymiseen ja vain 33 prosenttia uskoo, että lailla on vaikutusta järjestäytyneeseen rikollisuuteen (Eiff et al., 2003, 53). Väittämät perustuvat asiantuntijoiden mielipiteisiin, ei siis empiirisiin todisteisiin (van der Schoot 2006.)

Hollantilainen tapa torjua järjestäytynyttä rikollisuutta on kattavin Euroopan Neuvoston jäsenmaiden piirissä. Yksityiskohtainen tutkimus on ruokkinut täsmällisiä toimintasuunnitelmia jotka on ensin toteutettu Amsterdamissa ja sitten koko maassa. Torjunta on tullut satunnaisesta valvonnasta systemaattiseksi ja analyyttiseksi yhteiskunnalliseksi toiminnaksi. Uskoa BIBOB -toiminnan onnistumiseen ja jatkuvuuteen on lisännyt hyvä tietosuoja ja osapuolten halu sisällyttää tietojaan yhteiseen tietopankkiin, lisäksi yhteistoiminta eri osapuolten välillä on jatkuvasti parantunut.

4.2. Ruotsin EBM, LUC ja BRÅ

EBM – Ekobrottsmyndigheten

Ruotsin talousrikostorjunnan osaamis- ja tietokeskuksena toimii Ekobrottsmyndigheten – niminen viranomaisen (EBM). Se perustettiin hallituksen asetuksella (Förordning med instruktion för Ekobrottsmyndigheten, 1997:898) vuonna 1997 ja se aloitti toimintansa vuoden 1998 alussa. EBM on suoraan Ruotsin hallituksen alainen organisaatio, joka koordinoi ja vie eteenpäin ruotsalaista talousrikostorjuntaa.

EBM:n tehtävänä on vastata yhtenäistämiskysymyksistä ja muista talousrikostorjunnan toimenpiteistä. Se vastaa myös kansallisista petostorjuntatoimenpiteistä sekä EU-tukien väärinkäytöksiä ja niiden muuta epäasiallista ja tehotonta käyttöä koskevien toimenpiteiden yhtenäistämisestä. EBM toimii myös Ruotsin yhteysviranomaisena EU-komission petostentorjuntavirastoon (OLAF).

EBM on syyttäväviranomaisen, jossa työskentelee talousrikoksiin erikoistuneita syyttäjiä, poliiseja, tilintarkastajia ja sihteereitä. EBM:ään on sijoitettu henkilöstöä myös verohallinnosta, ulosottohallinnosta ja tullista. EBM tekee läheistä yhteistyötä muiden viranomaisten ja intressiorganisaatioiden, kuten verohallinnon, rahoitustarkastuksen, tullilaitoksen ja elinkeinoelämän kanssa.

EBM:ää johtaa pääjohtaja. Pääjohtaja toimii ylisyyttäjänä syytekysymysten käsittelyssä. Häntä avustaa ylisyyttäjä tai apulaisylisyyttäjä sekä johtoryhmä. Ruotsin hallitus valitsee pääjohtajan.

EBM edustaa uudenlaista viranomaistoimintatapaa Ruotsissa, sillä syyttäjät ja poliisit työskentelevät siinä yhdessä saman organisaation alla.

EBM:ssä tutkitaan kirjanpitorikoksia, konkurssirikoksia, verorikoksia, sisäpiiririkoksia, EU-petoksia ja muita talousrikoksia, joiden tutkinta vaatii erityistä osaamista ja tietoa taloudellisista olosuhteista ja elinkeinoelämästä taikka ovat laajuudeltaan suuria. EBM:ssä tutkitaan noin 4000 tapausta vuosittain, joista noin 1000 tapausta johtaa syytteeseen. Tärkeä osa EBM:n työtä on ennaltaehkäistä talousrikoksia.

Verorikosten ja kirjanpitorikosten tutkinnassa EBM tekee yhteistyötä verohallinnon verorikosyksiköiden (skattebrottsenheten) kanssa. EBM toimii myös esikuntana valtion viranomaisten talousrikostorjuntatyössä. Viranomaisen on myös tärkeä lausunnonantaja, lakiehdotusten ja toimenpide-ehdotusten tekijä sekä talousrikollisuuden tilannekuvan ylläpitäjä.

Samaan aikaan EBM:stä annetun asetuksen kanssa Ruotsissa annettiin asetus viranomaisyhteistyöstä talousrikollisuuden torjunnassa (Förordning om myndighetssamverkan mot ekonomisk brottslighet, 1997:899). Asetus sisältää määräyksiä viranomaisten yhteistyöstä talousrikollisuuden ennaltaehkäisemisessä ja torjunnassa.

Asetuksella perustettiin myös viranomaisten keskustason yhteistyöelin *Talousrikosneuvosto (Ekorådet)*. Talousrikosneuvoston tehtävänä on seurata talousrikollisuuden muutoksia yhteiskunnassa, havaita ajoissa talousrikollisuuden uudet ilmenemismuodot, tarjota foorumi viranomaisten välisen yhteistyön ja viranomaisten välisen tietojenvaihdon kehittämiseksi, tehdä aloitteita viranomaisten yhteisiksi toimenpiteiksi talousrikollisuuden ehkäisemiseksi ja torjumiseksi ja analysoida ja arvioida toimenpiteiden vaikutuksia.

Talousrikosneuvostoon kuuluvat valtionsyyttäjä, EBM:n pääjohtaja, poliisiylijohtaja, tullijohtaja, rikollisuutta ehkäisevän neuvoston (Brottsförebyggande rådet) johtaja, rahoitustarkastuksen pääjohtaja, verohallinnon pääjohtaja, kruunuvouti ja yritysviraston pääjohtaja. Talousrikosneuvoston puheenjohtajana toimii valtionsyyttäjä.

Talousrikosneuvosto kokoontuu muutaman kerran vuodessa. Erityinen työryhmä vastaa asioiden valmistelusta ja EBM hoitaa neuvoston kansliatoiminnot.

Asetuksella on perustettu myös alueelliset yhteistyöelimet (SAMEB). Niitä johtavat maaherrat. Alueelliset yhteistyöelimet suorittavat talousrikosneuvoston tehtäviä omilla alueillaan. Alueelliset yhteistyöelimet laativat lisäksi joka kolmas vuosi tilannekuvaraportin talousrikollisuudesta.

Vuoden 2007 alussa Ekobrottsmyndigheteniin on perustettu uusi osasto, joka keskittyy rikoshyödyn takaisinsaantiin (Brottsutbytesenheten). Yksikössä syyttäjä, tilintarkastaja ja analyytikot toimivat rinnakkain normaalin rikostutkinnan kanssa pyrkien paikallistamaan ja kotiuttamaan rikoksella saatua hyötyä. Yksikkö keskittyy pääasiassa kehittämään keinoja rikoshyödyn paljastamiseen ja poisottamiseen, mutta osallistuu myös tutkintatyöhön.

LUC – Lokalt Underrättelse Centrum

Taustaa

Ensimmäinen LUC (Alueellinen rikostiedustelukeskus) sai alkunsa Ekochefsgruppen²:in asettamana työryhmäprojektina, jossa keskuksen toimintaa ja sen edellytyksiä olivat suunnittelemassa useat eri viranomaistahot (Poliisi, Turvallisuuspoliisi, EBM, Verohallitus, Tullihallitus, Lääninhallitus, Kruunuvouti ja Syyttäjälaitos). Työryhmän tavoitteena oli selvittää mahdollisuudet viranomaisyhteistyön avulla tehostaa rikosten selvittämistä järjestäytyneen rikollisuuden ja siihen liittyvän taloudellisen rikollisuuden vastustamiseksi. Työryhmä luovutti raporttinsa 25.6.2005.

LUC:n perustajille annettiin tehtäväksi seuraavaa:

Nimittää osallistujat projektiin ”Lokalt underrättelsecentrum” ja rahoittaa toiminta raportin ohjeiden mukaisesti. Projektiin osallistuvat viranomaiset kartoittavat ja valitsevat operatiiviset keinot joiden avulla vastustetaan vakavaa, järjestäytynyttä rikollisuutta ja siihen liittyvää talousrikollisuutta kukin toimenkuvansa ja toimintaansa säätelevien lakien mukaisesti. Alueellinen rikostiedustelukeskus päättää muiden mahdollisten tahojen osallistumisesta toimintaansa, kun taas ohjausryhmä (Ekochefsgruppen) voi määrätä avustavia viranomaisia yksittäisiin projekteihin.

² Ekochefsgruppenin muodostavat Poliisi, Tulli, Verohallitus (SKV), Kruunuvouti, Lääninhallitus, EBM ja Suojelupoliisi

Projektin kestoksi määrättiin kolme vuotta ja toiminta alkoi 1. tammikuuta 2006. Projektille nimitettiin projektinjohtaja, joka huolehti projektin perustamisesta ja toiminnan aloittamisesta.

Vuoden 2006 alussa toimintansa aloittanut Ruotsin ensimmäinen LUC perustettiin Göteborgiin. Nyttemmin myös Malmössä ja Tukholmassa on aloitettu vastaavanlainen toiminta.

LUC on viranomaisten yhteistyöelin, jossa on edustettuna poliisihallinto, tullihallinto, EBM, Kruununvouti sekä verohallinto. Toiminnan tarkoituksena on kartoittaa vakavien rikosten tekijöitä ja pyrkiä löytämään rikoksilla hankittua varallisuutta.

LUC:ssa edustettuina olevat viranomaiset työskentelevät kukin oman tehtävänsä/toimenkuvansa ja vallitsevan lainsäädännön rajoissa. Kukin viranomainen vastaa ja noudattaa omia salassapitosääntöjään sekä omasta osallistumisestaan rikostutkintaan säädettyjä lakeja. Toiminnassa pyritään löytämään yhteisiä ”maaleja”, joiden toimintaa selvitetään kaikilla yhteistyöviranomaisten käytössä olevilla keinoilla.

Työmetodi

Projektin työlle on pyritty luomaan hyvät lähtökohdat määrittelemällä projektille joitakin työhön liittyviä yhteisiä sääntöjä.

- Rikostiedustelukeskukselle suunnatut työtilaukset pitää tehdä kirjallisina
- Projektien työsuunnitelmat hyväksytetään tilaajalla. Näissä määritellään tiedonhankinta, resurssitarve, kustannukset ja aikaraami.
- Tiedustelutieto kerätään, työstetään ja analysoidaan
- Tulokset esitetään Ekochefsgruppen:in viranomaisedustajille

LUC:in edustajat voivat tiedusteluinformaation perusteella tehdä ohjausryhmälle ehdotuksen, jonka perusteella ohjausryhmä päättää tiedusteluprojektin aloittamisesta. Rikostiedustelukeskuksessa tehtävä tutkintatyö tehdään aina erikseen määriteltyjen projektien muodossa ja jokainen viranomainen pitää päiväkirjaa toimistaan.

Henkilöstö

Yhteistyöviranomaisten edustajat ovat yhteistyöprojektin käytössä vähintään puolet työajastaan. Tällöin he työskentelevät muiden viranomaisten kanssa yhdessä, samoissa tiloissa ja samoihin työaikoihin. Jotta kontaktit omaan virastoon säilyisivät ja tietojen saaminen ja vaihtaminen pysyisi sujuvana myös siihen suuntaan, pidettiin tärkeänä että projektin osallistujat työskentelevät osan ajastaan omassa virastossaan.

Tärkeänä pidettiin myös sitä, että projektiin nimitetyt edustajat ovat päteviä tehtäviinsä ja että heidän ammattitaitoaan on mahdollisuus edelleen kehittää ja laajentaa projektissa.

Ohjausryhmä

Ohjausryhmänä toimii Ekochefsgruppen, jossa on edustettuna kaikkien yhteistyöviranomaisten edustajat. Kunkin edustajan pitää pystyä päättämään tarvittavista resursseista oman virastonsa puolesta. Ohjausryhmä toimii foorumina, jossa keskustellaan viranomaisten selvitys- ja analyysipyynnöistä ja yhteisymmärryksessä priorisoidaan yhteistyökeskukselle suunnatut tilaukset.

Jokaisen tiedusteluprojektin johto määrätään ohjausryhmän taholta. Jos projekti etenee esitutkintaan, johto siirtyy esitutkintaviranomaisille. Asiat valmistellaan alueellisessa yhteistyöryhmässä ja analyysit esitellään ohjausryhmän viranomaisedustajille, jotka päättävät asian vaatimista toimenpiteistä.

Vastuunjako SUND-ryhmän ja LUC:n välillä:

Ruotsissa toimii myös yhteistyöryhmä nimeltään SUND, Samverkan underrättelsegrupp. Ryhmässä ovat edustettuina Verohallinto, Kruununvouti, Lääninhallitus, Tulli, Ekobrottsmyndigheten ja SÄPO.

Työnjako SUND –ryhmän ja Alueellisen rikostiedustelukeskuksen (LUC) välillä on seuraava: LUC työskentelee järjestäytyneen rikollisuuden ja siihen liittyvän talousrikollisuuden parissa. SUND –ryhmän kohteena on taloudellinen rikollisuus, joka ei sisälly LUC –ryhmän työkuvaan ja jota LUC -ryhmässä ei käsitellä. Ryhmien välillä tulee olla jatkuva tietojenvaihto. Ryhmien toiminnan arvioinnin perusteella tullaan päättämään, onko jatkossa tarvetta molemmille ryhmille.

Toiminnan arviointi

Kolmivuotisen LUC –projektin lopulla toiminta arvioidaan ja sen perusteella tehdään päätös toiminnan jatkosta. Muutoinkin laitetaan paljon painoa sille, että alueellisen tiedustelukeskuksen toimintaa arvioidaan. Ohjausryhmän tehtävänä on päättää millaisia keinoja tässä arvioinnissa käytetään. Ohjausryhmä raportoi puolivuositain lääninsä alueelliselle yhteistyöelimelle (SAMEB), joka on Talousrikosneuvoston alainen elin. Arviointi on ratkaisevaa arvioitaessa alueellisen tiedustelukeskuksen yhteiskunnallista hyödyllisyyttä.

BRÅ ja sen julkaisut

Yleistä

Brottsförebyggande rådet (Brå) (su. rikosentorjuntaneuvosto) on Ruotsin oikeuslaitoksen puitteissa toimiva Ruotsin hallituksen asettama asiantuntijaelin. Oikeuslaitokseen kuuluvia viranomaisia ovat muun muassa poliisi, syyttäjät, tuomioistuimet ja kriminaalihuolto.

Brå toimii Ruotsin hallituksen toimeksiannosta ja usein yhteistyössä muiden viranomaisten ja organisaatioiden kanssa. Brå:n kohderyhmiä ovat oikeuslaitoksen päätöksentekijät ja työntekijät, rikosentorjunnassa toimivat sekä se osa yleisöä, joka tarvitsee neuvostolta saatavaa tietoa. Brå on toiminut vuodesta 1974 ja sitä johtaa pääjohtaja Jan Andersson.

Rikksensorjuntatyö on Ruotsin kriminallipolitiikan tärkeä lähtökohta. Brå pyrkii vähentämään rikoksia ja lisäämään turvallisuutta yhteiskunnassa tuomalla esiin faktoja ja levittämällä tietoa rikollisuudesta ja rikksensorjuntatyöstä sekä tukemalla paikallisesti tapahtuvaa rikksensorjuntatyötä. Brå tuottaa myös virallisia rikostilastoja, arvioi uudistuksia, sekä harjoittaa tutkimusta uusien tietojen saamiseksi.

Brå julkaisee jatkuvasti erilaisia kausijulkaisuja ja raportteja rikollisuuden eri aloilta. Talousrikostutkimus on ollut yksi Brå:n kiinnostuksen kohteista jo useampia vuosia. Seuraavassa olemme listanneet tärkeimpiä Brå:ssa julkaistuja talousrikostutkimuksia sekä joitakin talousrikollisuutta sivuavia tutkimusraportteja. Suurin osa tutkimuksista on saatavilla maksutta sähköisessä muodossa Brå:n nettisivuilla <http://www.bra.se>.

Vuosina 0998 – 2002 tehdystä talousrikollisuuteen liittyvästä tutkimuksesta on julkaistu yhteenveto ruotsiksi nimellä ”Bokslut” sekä englanniksi nimellä ”Final Account”. http://www.bra.se/extra/faq/?module_instance=2&action=question_show&id=282&category_id=9. Uudempaa talousrikollisuuteen liittyvää materiaalia ei ole järjestetty omaksi ryhmäkseen, mutta sivuilla on tehokas hakutoiminto.

TALOUSRIKOLLISUUTTA KÄSITTELEVIÄ JULKAISUJA, BRÅ

2000

Finansiella offshore- marknader och skatteparadis, Engdahl Oskar

Den skatteparadispräglade verksamheten i världen växer kontinuerligt. I slutet av 1990-talet fanns ett 50-tal centra i världen som kunde beskrivas som skatteparadis.

http://www.bra.se/extra/faq/?module_instance=2&action_question_show.81.0.=1

Perspektiv på ekobrottsligheten. Antologi, Holger Romander [et al.]

År 1977 inleddes en stor översyn av lagstiftningen gällande den ekonomiska och organiserade brottsligheten.

http://www.bra.se/extra/faq/?module_instance=2&action_question_show.179.0.=1

2002

Ekobrott - utvecklingen av några centrala brottstyper, Korsell Lars

Hur har ekobrottsligheten utvecklats sedan den blev ett begrepp under 1970-talet och hur kommer den att se ut framöver? Det är frågor som inte minst politiker, departement, myndigheter och näringsliv ställer sig. Det finns därför ett behov av att summera utvecklingen och försöka blicka framåt.

http://www.bra.se/extra/faq/?action_question_show.64.0.=1&module_instance=2

Just in time: Ekobrottslighet inom svensk och norsk långtradartransport, Lotta Pettersson, Vanja Lundgren

Åkerinäringen har länge uppmärksamats som en problembansh när det gäller ekonomisk brottslighet.

http://www.bra.se/extra/faq/?module_instance=2&action_question_show.131.0.=1

PREVENTING CHEATS AND FIDDLES, Korsell Lars E, Nilsson Mikael

The focus of crime prevention is now being extended to cheats and fiddles in the regulatory regimes that, in one way or another, handle money or impose demands on businesses to operate in a certain manner. Third, this book illustrates the importance of a comprehensive view on crime prevention. It is essential that crime preventive issues are present at every level, from government and parliament to the individual official. If we can help one another at all levels, we can reduce crime.

http://www.bra.se/extra/faq/?module_instance=2&action_question_show.290.0.=1

2003

Förebygga ekobrott, Behov och metoder. Bilaga: enkätundersökning, Emanuelsson Korsell Lars (toim.)

Denna publikation – som är en rapportering av ett regeringsuppdrag – ska ses som en grund för att utveckla det förebyggande arbetet på ekobrottsområdet. Fokus ligger på de brottsbekämpande myndigheterna, som denna rapport främst riktar sig till.

http://www.bra.se/extra/measurepoint/?module_instance=4&name=03012325168.pdf&url=/dynamaster/file_archive/050120/197fbeb3974c8b292e7a49759ebd9767/03012325168.pdf

Förebyggande metoder mot ekobrott. En antologi

Antologin är producerad på uppdrag av Ekorådet. I Ekorådet ingår Riksåklagaren, Ekobrottsmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Tullverket, Brottsförebyggande rådet, Finansinspektionen, Riksskatteverket och Patent- och registreringsverket.

http://www.bra.se/extra/faq/?module_instance=2&action_question_show.96.0.=1

2004

Lurad och förgiftad: att avslöja utsatthet för ekobrott, Hazel Croall

Denna rapport är ett exempel på ett arbete som är viktigt för såväl den svenska ekobrottsforskningen som för BRÅ:s generella målgrupper, eftersom den betonar offrens roll och skildrar ekobrotten från den enskilda människans perspektiv

http://www.bra.se/extra/faq/?module_instance=2&action_question_show.150.0.=1

Revisorernas anmälningsskyldighet – Forskning om ekonomisk brottslighet, Korsell Lars

Denna rapport handlar om en ofta förbisedd men viktig förebyggande aktör; aktiebolagens externa revisorer. Denna yrkesgrupp granskar företagens bokföring och verkar för att bokföringsnivån ligger på en hög nivå.

http://www.bra.se/extra/faq/?module_instance=2&action_question_show.196.0.=1

Bokslut : BRÅ:s satsning på ekobrottsforskning 1998-2002

År 1998 fick Brå regeringens uppdrag att bygga upp ekobrottsforskningen i landet. Idenna skrift redovisas resultatet av denna satsning och hur vi kan gå vidare med arbetet för att förebygga ekonomisk brottslighet. BRÅ ser goda möjligheter att med små medel uppnå stora resultat.

http://www.bra.se/extra/faq/?module_instance=2&action_question_show.1.0.=1

2005

Otillåten påverkan: riktad mot myndighetspersoner Från trakasserier, hot och våld till amorös infiltration, Karolin Wallström, Johanna Skinnari, Lars Korsell

Rapporten utgör ett underlag för åtgärder mot otillåten påverkan. Den handlar om otillåten påverkan riktad mot kustbevakningstjänstemän, tulltjänstemän, tjänstemän inom skatteförvaltningen, poliser inklusive säkerhetspoliser, åklagare, domare, nämndemän och tjänstemän inom Kronofogdemyndigheten med indrivningsuppgifter.

http://www.bra.se/extra/faq/?module_instance=2&action_question_show.341.0.=1

Methods to prevent economic crime, Korsell Lars

For many decades now, questions relating to crime prevention have played a central role in Swedish crime policy. The Swedish National Council for Crime Prevention (Brottsförebyggande rådet - BRÅ), a central government agency established in 1974, and publisher of this report, constitutes one piece of evidence of this fact. Questions of crime prevention tend usually however to be directed at traditional offences, such as theft, and at specific problem areas, such as youth crime, that are also dominated by traditional forms of crime. The current report is unusual in the sense that it focuses on another type of crime altogether, namely white-collar crime or economic crime, which is the term commonly used in Sweden. http://www.bra.se/extra/faq/?module_instance=2&action_question_show.287.0.=1

Kvalitetsstudie om ekobrott, Canow Isabella, Petersson Leif, Standar Robert

Under senare år har det skett stora förändringar i redovisningen av de så kallade ekobrotten i brottsstatistiken. Den har visat en nedgång av Brottsförebyggande rådets (Brå) redovisade ekobrottsstatistik och skillnader i Brå:s respektive Ekobrottsmyndighetens statistik över ekobrotten. Mot denna bakgrund har Brå genomfört en kvalitetsstudie för att kartlägga om den redovisade nedgången rör sig om en faktisk skillnad mellan åren, eller om kvaliteten försämrats i kodningen och antalsräkningen av brott. Resultaten visar en systematisk underrapportering av de upptäckta ekobrotten. De största felkällorna finns i kategoriseringen och antalsräkningen av brotten. Dessutom rapporteras inte ekobrott med lägre misstankegrad

än skälig misstanke till Brå från Åklagarmyndigheten (ÅM) och Tullverket.
http://www.bra.se/extra/faq/?module_instance=2&action_question_show.322.0.=1

2006

Häleri: Den organiserade brottslighetens möte med den legala marknaden. Linda Källman, Lars Korsell

Den organiserade brottslighetens möte med den legala marknaden. Mycket uppmärksamhet riktas mot stölder, mot att förebygga stöldbrott och att försöka gripa dem som begår stölderna, det vill säga tjuvarna. Däremot är det inte många som ställer sig frågan vad som händer efter stölden, och vart stöldgodset tar vägen. Detta arbete fokuserar häleren och marknaden för stöldgods. Stöldbrottsligheten utgör en stor del av den mängdbrottslighet som ökar människors känsla av otrygghet och utsatthet i vardagen. Mycket stöldgods omsätts på den legala marknaden och därigenom riskerar var och en att frivilligt eller ofrivilligt bidra till häleribrottsligheten. Samtidigt kan systematiska hälerier räknas till den organiserade brottsligheten.

http://www.bra.se/extra/faq/?module_instance=2&action_question_show.374.0.=1

Penningtvätt och finansiering av terrorism: Kunskapssammanställning av betalningssystemens användning, Forsberg Johan, Korsell Lars

Vissa former av kriminell verksamhet genererar stora mängder pengar. För gärningspersonerna är det emellertid riskfyllt att hantera medel som kommer från brott. Särskilt stora penningmängder drar till sig uppmärksamhet. När det handlar om större summor, mer än vad som går åt till den dagliga konsumtionen, måste de också investeras i den reguljära ekonomin, annars lönar det sig knappast med brott. För att dessa pengar ska kunna användas på den legala marknaden tvättas de, så att det inte ska gå att spåra deras ursprung till brottsligheten. Olika tekniker har därför utvecklats för att tvätta pengar och få in dem i den reguljära ekonomin. En metod är att göra ekonomiska transaktioner i betalningssystemen.

Tvättning används också för svarta pengar, som kommer från skattebrott, och för sådana medel som används för finansiering av terrorverksamhet. Ett sätt för samhället att begränsa den kriminella verksamheten är att försöka kontrollera transaktioner med kriminella medel och därigenom minska vinningen av brott. Eftersom denna brottslighet många gånger berör flera länder är de internationella erfarenheterna på området av stor betydelse. Det förekommer ett omfattande internationellt samarbete för att skapa en enhetlig kontroll över betalningssystemen. Kontrollen innebär ett intrång i den personliga integriteten. Hur ingripande kontrollen ska vara är en politisk fråga, och graden av reglering varierar mellan olika länder. I slutänden är det de olika ländernas parlament som avgör hur omfattande kontrollen ska vara.

http://www.bra.se/extra/faq/?module_instance=2&action_question_show.350.0.=1

Organised Crime Outlook Sweden: A method for and assessment of likely future trends in organised crime in the EU, Karlsson Monika, Korsell Lars, Vesterhav Daniel

BRÅn tekemä ja AGIS rahoittama raportti käsittelee järjestäytyneen rikollisuuden tulevaisuuden näkymiä vuoteen 2015 mennessä. Raportissa esitellään 6 skenaariota, jotka perustuvat olemassa olevaan tutkimukseen. Vaikka raportti on ensisijaisesti suunnattu poliisin käyttöön siitä voi olla iloa myös muussa viranomaiskäytössä.
http://www.bra.se/extra/faq/?module_instance=2&action=question_show&id=365&category_id=0

Är vi bra på miljöbrott?: En snabbanalys, Skagerö Alfred, Korsell Lars

"Är vi bra på miljöbrott? Hur kan miljöbrottsbekämpningen bli bättre?" kysyvät Alfred Skagerö ja Lars Korsell asiantuntijahaastatteluille perustuvassa raportissaan. Analyysi kartoittaa ympäristörikostorjunnan tilaa Ruotsissa. Kuinka toimia, jotta enemmän ympäristörikoksia päätyisi syyttäjille ja tuomioistuimiin. Raportissa haastatellut suhtautuvat toiveikkaasti uuteen lainsäädäntöön, mutteivät näe sinällään sen ratkaisevan ongelmia. Perustava ongelma näet on se, etteivät rikokset paljastu ellei niitä tutkita. Poliisin tulisi kehittää toimintaansa niin, että yhä useammat ympäristörikokset päätyisivät syyttäjälle ja tuomioistuimiin ja valvontaviranomaisten tulisi kehittää valvontaa. Lääkkeeksi tarjotaan mm. poliisin, syyttäjän ja valvontaviranomaisten yhteistyön ja tiedonvaihdon kehittämistä.
http://www.bra.se/extra/faq/?module_instance=2&action=question_show&id=367&category_id=0

2007

Vart tog alla pengarna vägen?, Johanna Skinnari, Daniel Vesterhav, Lars Korsell

En studie av narkotikabrottslighetens ekonomihantering Narkotikapengar är farliga pengar. Särskilt för missbrukarna, som lever farligast på narkotikamarknaden. Men är pengarna farliga för dem som säljer narkotikan? Av tradition har tull, polis och åklagare mest varit inriktade på den förbjudna drogen - narkotikan - och att sätta gärningspersoner bakom lås och bom. För framgångsrika kriminella aktörer har därför narkotikapengar snarare varit snabba än farliga. På senare tid har emellertid de brottsbekämpande myndigheterna börjat intressera sig för kriminella pengar. Vi börjar skönja en ny kompletterande inriktning på kriminalpolitiken. Hur ser då det kriminella företagandet ut, med intäkter, kostnader, investeringar och privat konsumtion? Kort sagt Vart tog alla pengarna vägen? Det är frågor som måste ställas när myndigheterna riktar in sig mot den organiserade brottslighetens logik, pengarna.
http://www.bra.se/extra/faq/?module_instance=2&action=question_show&id=384&category_id=1

Från storsvindl till småfiffel – teman i internationell ekobrottsforskning

Kodning av brott vid anmälningar respektive misstankar om brott. Att koda brott innebär att bestämma dels brottskod, dels brottsantal för de brottsliga gärningar som vid anmälanupptagningen ska registreras i polisens, åklagarväsendets, ekobrottsmyndighetens och tullens datasystem för registrering av anmälningar och misstankar. Brå har i samråd med Rikspolisstyrelsen (RPS), Åklagarmyndigheten och Tullverket fastställt denna kodningslista som ska gälla vid redovisning av brott på brottsanmälningar och brottsmisstankar från och med maj år 2007.

http://www.bra.se/extra/faq/?module_instance=2&action_question_show.397.0.=1

The Stockholm Criminology Symposium 4-6 June 2007: Program & Abstracts
http://www.criminologyprize.com/extra/pod/?module_instance=2

5. Talousrikollisuutta koskevia julkaisuja ja artikkeleita

(linkkien toimivuus tarkastettu marraskuussa 2006)

Viranomaisyhteistyön kehittämisprojektissa ylläpidetään talousrikollisuuden ja harmaan talouden materiaalitietokantaa. Tietokantaan on kerätty laajasti materiaalia erilaisista julkaisuista, tutkimuksista, artikkeleista ja työryhmämietinnöistä. Jokaisen tilannekuvan lopussa on luettelo talousrikollisuuteen ja harmaaseen talouteen liittyvistä uusimmista julkaisuista. Julkaisut ovat saatavilla Virke-projektin kautta tai verkko-osoitteesta, joka asianomaisen julkaisun kohdalla on mainittu.

Rikollisuuskatsaus 2007

Keskusrikospoliisi, Diaarinro KRP/RTP/5185/213/07

Turvaluokiteltu III , LUOTTAMUKSELLINEN , JulkL (621/1999) 24.1 §:n 4 ja 5

Vuoden 2007 Rikollisuuskatsaus esittelee erityisesti järjestäytyneen rikollisuuden tilannekuvaa ja lähitulevaisuuden uhkatekijöitä Europolin järjestäytyneen rikollisuuden uhkarvion (OCTA) tarpeisiin tehtyjen selvitysten valossa ja tarjoaa vakavan rikollisuuden eri osa-alueiden tulevaa kehitystä arvioivaa aineistoa lainvalvontaviranomaisille.

Oikeudenkäynnin kokonaiskeston lyhentäminen

Oikeusministeriön työryhmämietintöjä 2007:2

Mietinnössä selvitetään syitä, joista asioiden ja erityisesti laajojen asioiden liian pitkät kokonaiskäsittelyajat yleisissä tuomioistuimissa johtuvat. Lisäksi arvioidaan keinoja käsittelyaikojen lyhentämiseksi

Oikeusministeriö www-sivut

<http://www.om.fi/Oikeapalsta/Haku/1171362027340>

Poliisin kansainvälinen toiminta 1.1.-30.6.2007 : Polisens internationella verksamhet 1.1.-30.6.2007

Poliisin ylijohdon julkaisusarja 2007:8

<http://www.intermin.fi/intermin/biblio.nsf/vwbytype/8568863040CFEC72C2257291003C266A>

Poliisin kansainvälinen toiminta 2006 : Polisens internationella verksamhet 2006

Poliisin ylijohdon julkaisusarja 2007:5

<http://www.poliisi.fi/intermin/biblio.nsf/webprintpol/3CC395D4B0AA3875C2257330003F4899?OpenDocument>

OCTA : European Organised Crime Threat Assessment 2007

Europol

Europolin raportti The Organised Crime Report (OCR) on saanut tilalleen järjestäytyneeseen rikollisuuteen pureutuvan raportin European Organised Crime Threat Assessment (OCTA).

Raportti kuvaa relevanteimmat OC -ryhmät ja – rikosilmiöt

Julkisen raportin OCTA : European Organised Crime Threat Assessment 2007 löydät Europolin sivulta: <http://www.europol.europa.eu/index.asp?page=publications&language=>

Rapport om den ekonomiska brottsligheten

Ekobrottsmyndigheten, 2007

Tiivistelmä ja raportti sivulla:

http://www.ekobrottsmyndigheten.se/templates/News____2006.aspx

Rahanpesun selvittelykeskus on julkaissut vuoden 2007 puolivuositarkastuksensa

Rahanpesun selvittelykeskus on kirjannut vuoden 2007 kesäkuun loppuun mennessä yhteensä 7 536 ilmoitusta epäilyttävistä liiketoimista. Näistä 7 272 ilmoitusta koski rahanpesua ja 264 terrorismin rahoittamista

Tiivistelmä ja raportti sivulla:

<http://www.rahanpesu.fi/poliisi/krp/home.nsf/pages/AB8306332A05F44CC225728800552C91?opendocument>

LIIKETOIMINTAKIELLON RIKKOMINEN

Oivanen Laura , Turun yliopisto, Oikeustieteellinen tiedekunta 2007

Tutkielman aiheena on liiketoimintakiellon rikkominen (RL 16:11 §). Itse liiketoimintakielto ja sen määräämisen edellytykset on tutkijan mukaan rajattu tutkimuksen ulkopuolelle.

Venäjän kansainvälinen kuljetus- ja huolintaliikejärjestelmä

Osint oy, toukokuu 2007

Kartoituksessa selvitetään Venäjän kansainvälisen kuljetus- ja huolintaliikejärjestelmän rakennetta sekä sen taloudellisia ja juridisia edellytyksiä, alan yritysten johto- ja omistussuhteita sekä järjestelmän (so. yritysten ja poliittisten toimijoiden) yhteyksiä suomalaisiin tai suomalais-venäläisiin kuljetus- ja huolinta-alan yrityksiin ja muuhun liiketoimintaan. Tarkastelu keskittyy maantiekuljetuksiin.

Samalla arvioidaan Venäjän vuoteen 2020 ulottuvan kuljetusstrategian mahdollisia vaikutuksia Suomeen. Tältä osin kartoitus on strategisen tason yleisselvitys alan mittasuhteista ja toimintaperiaatteista. Mahdollisten ongelmakohtien ratkaisu tai syvempi tutkiminen jää jatkoselvittelyn varaan.

Vart tog alla pengarna vägen?

Johanna Skinnari, Daniel Vesterhav, Lars Korsell Brottsförebyggande rådet 2007

Tiivistelmä ja raportti ladattavissa BRÅ:n sivulla:

http://www.bra.se/extra/faq/?module_instance=2&action=question_show&id=384&category_id=1

Stockholm Criminology Symposium 2007 is arranged in Stockholm, Sweden, June 4-6, 2007.

http://www.criminologyprize.com/extra/pod/?id=29&module_instance=2&action=pod_show&navid=29

Pääkaupunkiseudun talousrikosten esikäsittely-yksikkö - uittoränni vai suppilo?

Paasio Jukka, Turun yliopisto, Oikeustieteellinen tiedekunta 2006

Pääkaupunkiseudun talousrikosyksiköiden päälliköiden haastatteluille perustuva pro gradu-tutkielma analysoi vuonna 2005 perustetun EKY:n tarpeellisuutta, tulevaisuutta ja toiminnan vaikutuksia.

Omvänd momsredovisning: En studie kring eventuella effekter vid införandet i Sverige

Bergliden Cecilia, Nilsson Madeleine

Södertörn University College, School of Business Studies, 2007

Käänteinen arvonlisäverovelvollisuus rakennuslalla tulee käytäntöön Ruotsissa heinäkuussa 2007 ja Saksassa se on jo käytössä. Väitöskirja tekee selkoa kuinka rakennus yritykset siihen suhtautuvat.

...Tutkitut suuryritykset ja jopa haastatellut verojuristit Ruotsissa suhtautuivat käännettyyn alviin myönteisesti. Valtio on suurin voittaja, mutta välillisesti voittajana on ruotsin kansa.

Tiivistelmä ja väitöskirja löytyvät Upsalan yliopiston Diva-järjestelmästä:

<http://www.diva-portal.org/sh/abstract.xsql?dbid=1027>

Tullirikostorjunnan vuosikirja 2006

Tullihallitus 2007

Hirvonen Esko [et al. toim.]

Talousrikollisuuskatsaus Kevät 2007

Viranomaisyhteistyön kehittämisprojekti

Turvaluokiteltu III LUOTTAMUKSELLINEN JulkL (621/1999) 24.1 §:n _5_k

Poliisi-, tulli- ja rajavartiolaitosviranomaisten yhteistoiminta (PTR-yhteistyö) – erityisesti vakavan rikollisuuden torjunnassa

Sisäasiainministeriö: Miettinen Eeva, Takala Maarit

Vakavaa rikollisuutta koskevan viranomaisyhteistyön vaikutusten seuranta on tehostettava

"Poliisi-, tulli- ja rajavartiolaitosviranomaisten välisellä yhteistyöllä on kyetty tehostamaan toimintaa ja säästämään kustannuksissa. Vakavan rikollisuuden torjunnan tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden seuranta on kuitenkin puutteellista eikä saatuja tietoja hyödynnetä vielä

riittävästi. Vakavan, usein kansainvälisen rikollisuuden yhteiskunnalliset ja taloudelliset vaikutukset ovat huomattavia. Talousrikollisuuden ja harmaan talouden aiheuttamien vahinkojen on arvioitu olevan Suomessa yli viisi miljardia euroa vuodessa. Poliisi-, tulli- ja rajavartiolaitosviranomaisten yhteistoiminnalla (PTR-yhteistyöllä) on pystytty tukemaan muun muassa mainittuun rikollisuuteen kohdistuvaa torjuntatyötä.”

VTV:N Tiedote 10.08.2007 00:00 kertomuksesta sivulla:

http://www.vtv.fi/index.phtml?menu_id=2&topmenu_id=2&this_topmenu=1&lang=1

kertomus osoitteessa: http://www.vtv.fi/index.phtml?menu_id=212&lang=1

REKISTERIT

Suomessa useat viranomaiset keräävät tilastollisiin ja hallinnollisiin tarkoituksiin rekisteritietoja. Myös monet muut organisaatiot keräävät toimintaansa liittyviä rekisteritietoja. Useimmista rekistereistä voi saada tietoja tutkimuskäyttöön. ReTken verkkosivustolla on tällä hetkellä listalta yli kaksisataa rekisteriselostetta.

Rekisteripitäjän mukaisen luokittelun lisäksi ReTken ylläpitäjät ovat laatineet aakkosellisen rekisteriluettelon.

Tutustu sivustoon: <http://retki.stakes.fi/FI/rekisterit/index.htm>.

Yhteystietoja

Tilannekuvan toimitus:

Erja Virta

erikoissuunnittelija

Poliisiammattikorkeakoulu

Viranomaisyhteistyön kehittämisprojekti

erja.virta@poliisi.fi

Lisätiedot julkaisuista

Mirja Hirvonen

tietopalvelusihteeri

Etelä-Suomen lääninhallitus

Viranomaisyhteistyön kehittämisprojekti

mirja.hirvonen@poliisi.fi

Tilannekuvan III/2007 kirjoittajat ja lähteet:

Luvuista 1, 2 ja 4 Vastaa Erja Virta

Viranomaisyhteistyön organisointia koskevat Irlantia ja Hollantia koskevat tekstit on koottu Viranomaisyhteistyön kehittämisprojektin Euroopan Kriminalipolitiikan Instituutilta (HEUNI) tilaamasta selvityksestä (Junninen, Mika, Järjestäytyneen rikollisuuden oikeudellinen torjunta Irlannissa ja Hollannissa).

Ruotsin viranomaistoimintaa koskevat tekstit on koostettu seminaarimateriaaleista, painetuista esitemateriaaleista ja internetin kautta saatavasta materiaalista.

Luvusta 3 vastaa Matti Kammonen matti.kammonen@poliisi.fi

BRÅ:n kirjallisuuslistan sekä luku 5, luettelon uusista julkaisuista on koostanut Mirja Hirvonen